

KRONIKA OBCE ALEKŠINCE

ROK 2015

SLOVO NA ÚVOD

Kronikársky zápis za rok 2015 začíname ako obvykle stručným zhrnutím udalostí, ktoré najviac hýbali svetovým dianím. Začiatok roka sa niesol v znamení novej ofenzívy ukrajinskej armády, polovojenských zoskupení, žoldnierov a západných poradcov voči donbaskej domobrane, ktorá sa skončila aj vďaka ruskej podpore katastrofálnou porážkou Ukrajincov v Debaľceve. Následne sa vďaka tlaku Nemecka, Francúzska a Ruska podarilo krvavý vojenský konflikt zmraziť a vyhnúť sa ďalším problémom. Bol to prvok emancipácie európskej politiky od USA a zároveň posilnenie jej geopolitického postavenia. To netrvalo dlho. Už čoskoro na to však znovu prepukla grécka dlhová kríza, ktorú sa podarilo urovnať až po náročných rokovaniach. Cez rozvrátenú Líbyu začali prúdiť davy migrantov. Nesamostatnosť rozhodovania istej časti nemeckých politických elít na čele s kancelárkou Merkelovou využilo Turecko (a jeho hlavný zaoceánsky spojenec), ktoré zmanažovalo prúd migrantov z táborov na svojom území do Európy balkánskou cestou. To malo za následok hlbokú politickú krízu Európskej únie kvôli prerozdeľovacím kvótam, sčasti koniec voľného pohybu osôb v rámci EÚ a do budúca aj obrovskú bezpečnostnú hrozbu, keďže väčšina utečencov sú mladí muži prináležiaci k sunitskej vetve islamu. Z tej sú verbovaní príslušníci Islamského štátu a iných teroristických skupín, proti ktorým vojensky zakročilo v Sýrii Rusko. Práve Sýria a vôbec celý Blízky východ, stredná Ázia a Ukrajina budú v najbližšej budúcnosti miestom geopolitického súperenia veľmocí.

Napriek zhoršujúcej sa politickej, bezpečnostnej a hospodárskej situácii vo svete priniesol rok 2015 aj pozitívne správy na regionálnej úrovni. Na jeseň tohto roku sa médiami rozšírila správa, podľa ktorej sa rozhodla spoločnosť Jaguar - LandRover vybudovať novú fabriku na výrobu áut v priemyselnom parku Nitra - sever. Podľa neoficiálnych informácií by nový zamestnávateľ mal zamestnať kolo 6500 ľudí. To spolu s naviazanými pracovnými miestami u subdodávateľov môže v našom regióne znamenať pozitívny vplyv na zamestnanosť v našom regióne a na ekonomickú situáciu obyvateľov aj našej obce. Odvrátenou stranou projektu môže byť zvýšenie intenzity dopravy, predovšetkým automobilovej, na ceste Nitra - Hlohovec.

**Počet a priemerný vek obyvateľov obce
Aleksince ku dňu 01.01.2016**

Kategória	Počet obyvateľov	%	Priemerný vek
Trvalý Deti mladšie ako 15 rokov	225	13,13	6,80
- chlapci	94	5,48	6,88
- dievčatá	131	7,64	6,75
Občania starší ako 15 rokov	1 489	86,87	44,44
- muži	728	42,47	43,12
- ženy	761	44,40	45,70
Obyvatelia na trvalom pobyte	1 714	100,00	39,50
- muži	822	47,96	38,98
- ženy	892	52,04	39,98

Kategória	Počet obyvateľov	%	Priemerný vek
Prechodný Deti mladšie ako 15 rokov	6	23,08	7,00
- chlapci	2	7,69	4,50
- dievčatá	4	15,38	8,25
Občania starší ako 15 rokov	20	76,92	38,75
- muži	9	34,62	39,00
- ženy	11	42,31	38,55
Obyvatelia na prechodnom pobyte	26	100,00	31,42
- muži	11	42,31	32,73
- ženy	15	57,69	30,47

Kategória	Počet obyvateľov	%	Priemerný vek
Celkové Deti mladšie ako 15 rokov	231	13,28	6,81
- chlapci	96	5,52	6,83
- dievčatá	135	7,76	6,79
Občania starší ako 15 rokov	1 509	86,72	44,36
- muži	737	42,36	43,07
- ženy	772	44,37	45,59
Obyvatelia prihlásení na pobyt	1 740	100,00	39,38
- muži	833	47,87	38,89
- ženy	907	52,13	39,82

Zdroj: OcÚ Aleksince

Obecné zastupiteľstvo sa v roku 2015 zišlo na celkovo deviatich rokovaníach, z toho šiestich riadnych a troch mimoriadnych. Zpomedzi uznesení, ktoré najviac ovplyvnili chod obce a život občanov treba spomenúť aspoň zopár. K 31. marcu tohto roku sa vzdal funkcie hlavného kontrolóra Ing. František Horník. OZ zvolilo na obdobie rokov 2015 – 2021 nového hlavného kontrolóra obce, ktorým sa spomedzi piatich kandidátov stal Ing. Anton Zaľko. Poslanci schválili plat starostu v základnej výške 1699,00 € s účinnosťou od 1.6.2015. Obec odstúpila od zmluvy s *Nitrianskymi komunálnymi službami* a vstúpila do *Ponitrianskeho združenia obcí pre separovaný zber a nakladanie s odpadmi Výčapy – Opatovce*, čo znamená viaceré zmeny v doterajšom systéme separácie odpadu. OZ schválilo investičný zámer výstavby chodníka na ul. Železničná v časti medzi železničnými priecestiami ako aj investičný zámer vstupu Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s. Nitra do výstavby 1. a 2. etapy kanalizácie v Aleksince, čím by sa mala spomínaná výstavba významne urýchliť. Poslanci OZ schválili prenájom pozemkov a investičný zámer na stavbu dvoch obecných bytových domov v centre obce spoločnosťou Innovia, s.r.o.

Rozpočet na rok 2015 bol vyrovnaný, pričom príjmy a výdavky podľa 9. úpravy boli vo výške 1 321 210 €, pričom pomer výdavkov na jednotlivé oblasti sa oproti minulému roku výraznejšie nezmenil.

DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Celkový počet obyvateľov s trvalým aj prechodným pobytom v našej obci dosiahol za uplynulý rok číslo 1740. Do obce sa prisťahovalo 21 obyvateľov, vystaňovalo sa 26 a v rámci obce zmenilo svoje bydlisko deväť občanov. Celkovo sa narodilo 15 detí, zomrelo 13 osôb, pričom najstaršou bola Mária Hubová vo veku 92 rokov. Celkovo sa uskutočnilo 12 sobášov, z toho 8 cirkevných a 4 civilné.

MIESTNA SAMOSPRÁVA

Obecné zastupiteľstvo sa v roku 2015 zišlo na celkovo deviatich rokovaníach, z toho šiestich riadnych a troch mimoriadnych. Zpomedzi uznesení, ktoré najviac ovplyvnili chod obce a život občanov treba spomenúť aspoň zopár. K 31. marcu tohto roku sa vzdal funkcie hlavného kontrolóra Ing. František Horník. OZ zvolilo na obdobie rokov 2015 – 2021 nového hlavného kontrolóra obce, ktorým sa spomedzi piatich kandidátov stal Ing. Anton Zaľko. Poslanci schválili plat starostu v základnej výške 1699,00 € s účinnosťou od 1.6.2015. Obec odstúpila od zmluvy s *Nitrianskymi komunálnymi službami* a vstúpila do *Ponitrianskeho združenia obcí pre separovaný zber a nakladanie s odpadmi Výčapy – Opatovce*, čo znamená viaceré zmeny v doterajšom systéme separácie odpadu. OZ schválilo investičný zámer výstavby chodníka na ul. Železničná v časti medzi železničnými priecestiami ako aj investičný zámer vstupu Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s. Nitra do výstavby 1. a 2. etapy kanalizácie v Aleksince, čím by sa mala spomínaná výstavba významne urýchliť. Poslanci OZ schválili prenájom pozemkov a investičný zámer na stavbu dvoch obecných bytových domov v centre obce spoločnosťou Innovia, s.r.o.

Rozpočet na rok 2015 bol vyrovnaný, pričom príjmy a výdavky podľa 9. úpravy boli vo výške 1 321 210 €, pričom pomer výdavkov na jednotlivé oblasti sa oproti minulému roku výraznejšie nezmenil.

Obecné zastupiteľstvo pre skvalitnenie svojej práce zriadilo pre toto volebné obdobie päť komisií, ktoré sú poradným orgánom zloženým z predsedu, ktorým je vždy poslanec OZ, tajomníka a člena. Členom komisií môže byť aj radový občan - odborník v danej oblasti. Prehľad zloženia jednotlivých komisií poskytuje nasledujúca tabuľka.

<i>názov komisie</i>	<i>predseda</i>	<i>tajomník</i>	<i>člen</i>
Komisia pre financovanie a hospodárstvo	Ing. Anton Kušnir	Ing. Andrej Lipka	Ing. Peter Bulla
Komisia pre legislatívu, pre prácu v mikroregióne, VÚC a medzinárodnú spoluprácu	Ing. Anton Kušnir	Ing. Jozef Čapla, PhD.	Mgr. JUDr. Ing. Ľubomír Klištinec
Komisia pre výstavbu, životné prostredie a ochranu verejného majetku	Ing. Pavel Božik	Peter Čačaný	Bohumil Kišac
Komisia pre školstvo, sociálne veci, kultúru a šport	Bohumil Kišac	Anna Moravcová	Mgr. Karin Smerecká
Komisia na ochranu verejného záujmu	Ing. Andrej Lipka	Dušan Kotúč	Anna Moravcová

V tomto roku bolo obnovené vydávanie Alekšinských novín. Ich vydávanie bolo koncom roka 2013 pozastavené kvôli neexistencii redakčnej rady, štatútu novín a pravidiel ich vydávania, čo bolo v rozpore s platným Štatútom obce Alekšince. Až vo februári tohto roku bol OZ schválený Štatút Alekšinských novín a Štatút Redakčnej rady Alekšinských novín a obecnej internetovej stránky. Rovnako bola schválená aj sedemčlenná redakčná rada. Noviny vychádzajú štyrikrát do roka vo formáte A4, plnofarebne, v rozsahu 16 - 20 strán. Ich cieľom je informovať občanov o aktuálnom kultúrno-spoločenskom dianí v obci, o činnosti obecných orgánov a aktivitách rôznych športových či spoločenských organizácií, či prinášať informácie z rôznych sfér života.

V rámci snahy o skvalitnenie služieb a priblíženie miestnej samosprávy občanom spustila naša obec portál *Odkazprestarostu.sk*, ktorý umožňuje obyvateľom a návštevníkom obce nahlásiť pomocou moderných komunikačných technológií problémy, ktoré ich trápia.

REFERENDUM

Po dlhej dobe sa 7. februára uskutočnilo celorepublikové referendum. To vyvolalo ostrú celospoločenskú diskusiu za výdatnej účasti médií. Občania mali možnosť odpovedať na tri otázky:

1. „Súhlasíte s tým, aby sa manželstvom nemohlo nazývať žiadne iné spolužitie osôb okrem zväzku medzi jedným mužom a jednou ženou?“

"ÁNO" 307 hlasov; 97,5 % "NIE" 8 hlasov

2. „Súhlasíte s tým, aby párom alebo skupinám osôb rovnakého pohlavia nebolo umožnené osvojenie (adopcia) detí a ich následná výchova?“

"ÁNO" 295 hlasov; 93,7 % "NIE" 17 hlasov

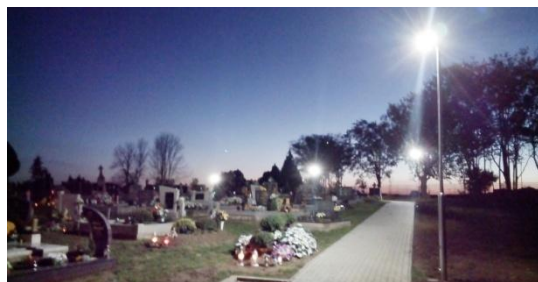
3. "Súhlasíte s tým, aby školy nemohli vyžadovať účasť detí na vyučovaní v oblasti sexuálneho správania či eutanázie, ak ich rodičia alebo deti samy nesúhlasia s obsahom vyučovania?"

"ÁNO" 290 hlasov; 92,1 % "NIE" 21 hlasov

Z oprávnených 1 404 voličov sa referenda zúčastnilo iba 315 občanov, teda 22,44 %. Platných hlasov bolo 315. Účasť na referende v rámci celého Slovenska dosiahla 21,41 %, kvôli čomu bolo vyhlásené za neplatné.

VÝSTAVBA A ZMENY V OBCI

V prvých mesiacoch roku 2015 bola zavŕšená výstavba chodníka na ulicu Gecovské, s výnimkou mostíka cez potok Pančava. V súvislosti s výstavbou spomínaného chodníka bola zahájená rekultivácia terénnej zníženiny medzi novým chodníkom a železnicou na Železničnej ulici, kde má v budúcnosti vzniknúť oddychová zóna. Dokončený bol aj projekt otočiska pri železničnej stanici dobudovaním autobusovej zástavky. K bezpečnosti občanov malo prispieť aj rozšírenie kamerového systému, ktorého prvá časť bola v obci inštalovaná v roku 2013. V druhej polovici roka bola vykonaná revitalizácia verejného priestranstva v severozápadnej časti miestneho cintorína. Pri skôr vybudovanom chodníku pribudlo verejné osvetlenie, lavičky a zeleň. Pri vstupe na cintorín pribudla tabuľa s rozmiestnením hrobových miest. V závere roka sa opätovne rozbehla výstavba kanalizácie, zatiaľ predovšetkým na Krátkej a Školskej ulici.

Nové osvetlenie na cintoríne

VÝZNAMNÉ UDALOSTI A KULTÚRNO-SPOLOČENSKÉ PODUJATIA

Začiatok roka priniesol smutnú udalosť, keď 28. februára vo večerných hodinách vypukol z neznámych príčin požiar na neobývanom dome Viliama Ondrejku v časti Horný Balkán.

Následkom požiaru bola zničená strecha a interiér domu, ktorý sa stal neobývateľný. Uplynulý rok bol bohatý aj na kultúrno-spoločenské podujatia, počnúc *Stavaním Mája*, oslavou *Dňa matiek*, či *Pietnym aktom pri príležitosti 70.výročia oslobodenia našej obce*. Koncom augusta sa uskutočnil druhý ročník populárnej súťaže vo varení gulášu, ktorú spestrilo vystúpenie hudobnej skupiny *Žochári*. V októbri nechýbalo už tradičné podujatie *K mesiacu úcty k starším*. Premiérovým a veľmi vydareným podujatím organizovaným starostom obce a OZ bol *Katarínsky ples*, uskutočnený 21. novembra. V predvianočnom čase nechýbalo stretnutie detí s Mikulášom, ktoré bolo spojené so slávnostným rozsvietením

Katarínsky ples

vianočného stromčeka. Ten bol prvýkrát umiestnený pri budove OcÚ. Vo štvrtú adventnú nedeľu sa prvýkrát v našej obci konali Vianočné trhy. V kultúrnom dome viac ako tri desiatky predajcov z obce a blízkeho okolia ponúkalo rôzny sortiment

výrobkov. Nechýbal punč, kapustnica i spevácke

vystúpenia s vianočnou tematikou.

ČINNOSŤ POLITICKÝCH STRÁN V OBCI

Zmeny nastali len v štruktúre KSS. Dlhoročne bol v našej obci na čele tohto politického subjektu Stanislav Cebo, ktorý však v roku 2015 zomrel. Stanislav Cebo, okrem vedenia KSS, bol aj dlhoročným predsedom chovateľského spolku, viacnásobným obecným poslancom a zástupcom starostu. Patril k najviac verejne angažovaným ľuďom v našej obci. Voľby nového predsedu KSS sa neuskutočnili, keďže štruktúry strany prechádzajú transformáciou a členovia KSS budú organizovaní v základnej okresnej organizácii.

ČINNOSŤ SPOLOČENSKÝCH ZDRUŽENÍ, ORGANIZÁCIÍ A KLUBOV

Slovenský Červený kríž Alekšince

Miestna organizácia SČK Alekšince zorganizovala alebo sa podieľala v tomto roku na celom rade akcií. Tradične usporiadala jarň a jesenný odber krvi v kultúrnom dome, zbierku ku Dňu narcisov, detskú burzu a ďalšie aktivity.

Poľovnícke združenie

Okrem aktivít bezprostredne súvisiacich s poľovníctvom zorganizovalo miestne poľovnícke združenie 2. ročník poľovníckeho plesu a 13. septembra svätohubertskú slávnosť. Naši poľovníci sú aktívni aj vo výchove nastupujúcej generácie, ktorá je združená v *Kružku mladých priateľov poľovníctva*. Jeho cieľom je hravou formou priviesť deti k poznaniu a ochrane prírody.

Miestny kynologický klub

Jednou z najaktívnejších organizácií v našej obci je už viacero rokov Miestny kynologický klub Alekšince. Jeho členovia sa venujú aktívnemu výcviku predovšetkým nemeckých ovčiakov. O ich úspešnosti svedčí i fakt, že tretíkrát v rade získali prvenstvo v dlhodobej súťaži družstiev *Zoborskej kynologickej ligy*, konanej podľa skúšobného poriadku SVV1. Okrem toho zaznamenali aj celý rad výstavných, súťažných a chovateľských výsledkov. Príkladnou je i starostlivosť o areál, ktorý dlhodobo patrí k slovenskej špičke. v tomto roku sa uskutočnila generálna rekonštrukcia strechy a interiéru klubovne. V spomínanom areáli sa okrem pravidelných nedeľných tréningov konali počas roka viaceré preteky, bonitácie a výstavy. Najdôležitejšou bola celoslovenská *Klubová výstava málopočetných a molosovitých plemien*, uskutočnená 2. mája. Išlo o historicky prvé takéto podujatie celoštátneho charakteru usporiadané v našej obci, ktoré sa podarilo zorganizovať na vysokej úrovni.

JDS Alekšince

Miestni seniori združení v JDS Alekšince sa zúčastnili alebo zorganizovali viacero podujatí. Treba spomenúť hlavne júlovú *Okresnú športovú olympiádu seniorov* v Lužiankach, *Batôžkové posedenie* s opekačkou v kynologickom areáli. Družstvo JDS sa zúčastnilo aj už

spomenutej súťaže vo varení gulášu. JDS sa spolupodieľala na organizácii osláv *Október - mesiac úcty k starším* a tradičného predvianočného posedenia.

SZCH Alekšince & Záhradkársky spolok

V dňoch 26. a 27. septembra sa v kultúrnom dome a okolitých priestoroch uskutočnil ďalší ročník *Farmárskej revue* - spoločnej výstavy alekšinských chovateľov a záhradkárov. Na tejto výstave boli prezentované ukážky domácich zvierat - králikov a hydiny, ako aj ukážky ovocia, zeleniny a kvetov, ale aj záhrad, v ktorých sa tieto plodiny dopestovali. Je smutným faktom, že záujem o výstavu zo strany vystavovateľov i návštevníkov je z roka na rok menší.

Výstava Farmárska revue - interiér

ŠPORT A VOĽNOČASOVÉ AKTIVITY

MFK Alekšince

A-mužstvo MFK Dynamax Alekšince pod vedením trénera Milana Pavloviča prešlo po nevydarenej jeseni 2014 výraznou obmenou hráčskeho kádru i kvalitnou zimnou prípravou. Družstvo

Divácka kulisa na futbalovom zápase

svojimi výkonmi zaslúžené získalo titul „mužstvo jari“ a celkovo skončilo v tabuľke V. ligy Stred na konci sezóny 2014/2015 na uspokojivom štvrtom mieste. Ešte lepšie si počínali dorastenci pod vedením skúseného trénera Jozefa Bratha. Tí v náročnej konkurencii V. ligy získali celkové druhé miesto. Prvé výsledky sa dostavili aj v práci s najmenšími. Žiakom sa podarilo na jar vybojovať prvé body i zlepšiť herný prejav, no i tak skončili v I. triede v C. skupine na poslednom deviatom mieste. Futbalová jeseň sezóny 2015/2016 sa pre A - mužstvo niesla v znamení výrazného omladenia kádru. Pekná kombinačná hra však prinášala kolísavé výsledky. Výsledkom bolo vzhľadom na klubové ambície neuspokojivé ôsme miesto spomedzi 16 účastníkov. Napriek značne obmenenému kádru dokázali dorastenci nadviazať

na výkony z predchádzajúcej sezóny a po jesennej časti sezóny 2015/2016 skončili na peknom druhom mieste v V. lige Stred. Žiaci pod vedením trénera Mareka Mokošáka a vedúceho mužstva Ota Candráka pokračovali v zlepšených výkonoch a v premenovanej súťaži - IV. lige skupine B sa umiestnili na peknom ôsmom mieste spomedzi 12 účastníkov. prácu s mládežou poukazuje aj *Cena pre*

Futbalový zápas pod umelým osvetlením

Na kvalitnú najlepšieho

dorastenca v nitrianskej oblasti, ktorú získal hráč MFK Alekšince, 18 - ročný Patrik Krivošík.

Naše futbalové A-mužstvo sa umiestnilo vo *Vianočnom turnaji MY Nitrianskych novín*, ktoré sa konali 26-28. decembra 2015 v Nitre v kvalitnej konkurencii na 2. mieste. Najlepším brankárom turnaja sa stal Lukáš Mokošák a do all-stars tímu sa dostal aj Patrik Krivošík.

Alekšince sú už dlhé roky liahňou vynikajúcich futbalistov, ktorí nie vždy nájdu uplatnenie v materskom klube. Mnoho hráčov robí nášmu futbalu dobrú reklamu v mnohých kluboch v širokom okolí. Snáď najpočetnejšia enkláva, šesť našich odchovancov, hráva v súčasnosti v ŠK Rumanová.

V tomto roku sa podarilo znovu zveľadiť aj futbalový areál, ktorý patrí k špičke širokého okolia. Do užívania bola daná prístavba šatní a domáce zápasy jesennej časti sezóny 2015/2016 sa odohrali pod umelým osvetlením, čo sa prejavilo vo zvýšenej návštevnosti zápasov.

Stolnotenisový oddiel

Stolnotenisový oddiel Alekšince prešiel v závere minulého roka neľahkým obdobím, keď bol kvôli problémom s tréningovými priestormi načas zrušený krúžok stolného tenisu pre deti, nebolo možné riadne trénovať a odišla aj veľká časť hráčskej základne. Toho výsledkom bol prepad do 7. ligy. V roku 2015 sa však vďaka novému vedeniu obce i základnej školy podarilo obnoviť spoločné tréningy v telocvični. Sezóna 2014/2015 začala so značne omladeným mužstvom, ktorého potenciál sa do priaznivých výsledkov pretaví až v budúcnosti. Zlepšilo sa taktiež materiálo-technické zázemie hráčov. Uskutočnil sa aj už 4. ročník Novoročného turnaja v stolnom tenise, ktorého sa zúčastnilo až 26 súťažiacich hráčov. Víťazom turnaja sa stal M. Valko.

Alekšinský mariášový klub

Miestny mariášový klub usporiadal na začiatku roka žolíkový turnaj - 2. ročník Memoriálu Viliama Zverinu, pričom nechýbal ani tradičný decembrový mariášový turnaj v kultúrnom dome, ktorý vyhral Peter Gajdoš. Najvýznamnejšou udalosťou tohto roka však stal titul majstra Slovenska v mariáši družstiev, ktorý získali aj traja členov miestneho mariášového klubu - Ján Turánek, Peter Gajdoš a Miroslav Vojnarovský, ako hráči mariášového klubu Hlohovec.

Kulturistika

Kulturistika je športom, ktorému sa naši občania venujú už niekoľko desaťročí. Počas 90. rokov 20. storočia jestvovala spoločná posilňovňa v starej budove pri terajšom Obecnom úrade. Tá však bola pri obnove centra obce v roku 2006 zlikvidovaná a tak prišlo k presťahovaniu posilňovne najskôr do budovy starého obecného úradu a neskôr do príľahlej budovy bývalej poľovníckej chaty. Jej priestory si miestni nadšenci na čele s Jaroslavom Rigom ml. postupne upravovali, veľká rekonštrukcia vnútorných priestorov prebehla v lete roku 2015. Do budúca sa plánujú v týchto priestoroch aj tréningy boxu.

ŠKOLSTVO

Tento rok bol bohatý na udalosti v Základnej škole s materskou školou. Deti na základnej škole sa v druhom polroku šk. roku 2014/2015 zúčastnili viacerých aktivít, ako maškarný ples, predstavenie tanečnej skupiny *Old School Brothers*, recitačných súťaží (*Fándlyho memoriál*, *Šaliansky Maľko*, *Hviezdoslavov Kubín*), vedomostných olympiád (Biblická olympiáda), exkurzií (výstava *Tutanchamón*, návšteva SHMÚ a Atomóvej elektrárne Mochovce), prednášok, brigád športových súťaží, či prípravy vystúpení ku *Dňu matiek*. Zmeny nastali aj v riadení školy. Riaditeľka školy Mgr. Stanislava Blahová sa v januári vzdala svojej funkcie, ktorej výkonom bola dočasne poverená dovedajšia zástupkyňa PaedDr. Alena Danková. Pred novým školským rokom bola Radou školy zvolená za riaditeľku PaedDr. Adriana Novosadová.

V školskom roku 2015/2016 navštevuje našu ZŠ 159 žiakov, ktorí sú rozdelení do desiatich tried a mladší žiaci majú možnosť navštevovať aj školský klub. Novinkou je zverejňovanie rozvrhu a suplovania na webovej stránke školy cez program

aSc rozvrhy. V našej základnej škole sa uskutočnilo 25. novembra 2015 premiérové celoštátne testovanie piatakov T5-2015 zo slovenského jazyka a matematiky. Najväčšou investičnou akciou však bola druhá a zároveň finálna fáza rekonštrukcie sociálnych zariadení na druhom

Materská škola po rekonštrukcii

poschodí ZŠ, ktorá sa uskutočnila v novembri tohto roka. V decembri bola uskutočnená inštalácia nového osvetlenia telocvične kvôli úspore energií. Žiaci a pedagógovia sa v novom školskom roku podieľali na mnohých aktivitách. Na základne škole sa uskutočnilo

viacero podujatí v rámci *Týždňa zdravej výživy* či *Svetového dňa*

zvierat. Žiaci sa takisto podieľali na výstave *Plody jesene*. Rytiersky rád sv. Gorazda zorganizoval besedu na tému „*Sloboda a/alebo zodpovednosť*“ pre žiakov 8. a 9. ročníka. Spomínaný rád zorganizoval v materskej škole bábkové predstavenie *O pravom rytierovi*, ktoré malo u detí veľký úspech. Materská škola taktiež zorganizovala rad rozmanitých aktivít, ako napríklad kultúrny program k podujatiu *Október - mesiac úcty k starším*, výroba tekvicových strašiakov, *Šarkaniáda* či *Deň otvorených dverí*.

Materská škola bola v januári vymaľovaná za účasti starostu obce, poslancov OZ a členov STO. No už pred začiatkom školského roka 2015/2016 vznikol problém s nedostatočnou kapacitou MŠ. Počas letných prázdnin preto prešli priestory materskej školy veľkou rekonštrukciou, vďaka ktorej bolo možné rozšíriť jej kapacitu. V súčasnosti tak materskú školu navštevuje 51 detí, ktoré sú rozdelené do troch tried podľa veku.

DUCHOVNÝ ŽIVOT

V roku 2015 prebiehal náboženský život obyvateľov našej obce, ktorí sa zväčša hlásia k rímskokatolíckemu vierovyznaniu, v zabehnutých koľajach bez väčších zmien. Naďalej je badateľný klesajúci počet účastníkov bohoslužieb, ktorý je priamo úmerný vymieraniu najstaršej generácie. Pri vysluhovaní sv. omši pomáhali dp. farárovi Petrovi Blahovcovi dvaja kňazi - dp. Stanislav Podlipa a miestny rodák kaplán Ondrej Koval'. Pán farár zorganizoval tento rok dve púte - do Oščadnice a Rajeckej Lesnej. Pod jeho vedením pôsobí v našej obci aj naďalej katolícke mládežnícke hnutie *Deti a mládež farnosti Lukáčovce*. Vedúci tohto hnutia

organizovali okrem púte pre deti aj rôzne výlety, prechádzky do prírody, opekačky a iné voľnočasové aktivity.

Z materiálneho hľadiska sa na miestnom kostole realizovali viaceré práce. Po jednej z letných búrok, počas ktorej blesk poškodil mikrofónovú aparatúru, bol osadený na miestny kostol systém bleskozvodov. Veriaci sa konečne mohli tešiť aj z nového ozvučenia kostola, keďže predchádzajúce bolo už mnohé roky v nevyhovujúcom stave. V rámci obnovy inventára boli pozlátané kalich a monštrancia, ktoré majú kultúrnohistorickú hodnotu.

Pozlátaný kalich

POČASIE A ÚRODA

Po vcelku priaznivej zime, ktorej nechýbal sneh ani dlhšie mrazy, prišli už koncom mája a v júni vysoké teploty. Až na občasné dažde však išlo o suché mesiace, čo sa výrazne podpísali na kvalite úrody obilnín. V závislosti od pôdneho typu a hladiny spodnej vody sa pohybovali výnosy v lepších prípadoch na priemernej úrovni, v horších prípadoch dosahovali iba 20 % priemerných výnosov. Okrem začiatku a konca mesiaca bol júl charakteristický suchým a mimoriadne teplým počasím, pričom teploty nezriedka dosahovali 36 °C. To malo za následok až vysychanie studní. Jesenný charakter počasia s daždivým počasím a hmlami pretrval až do Vianoc, pričom k ochladeniu prišlo až záverom roka.

ČRIEPKY Z HISTÓRIE

Doposiaľ nie veľmi prebádanou stránkou histórie našej obce je existencia židovskej komunity. Napriek tomu, že prítomnosť židovskej komunity v Nitre je doložená už v roku 1113¹, usadzovanie Židov do menších sídiel sa datuje až do obdobia novoveku. V 17. a 18. storočí nachádzali Židia z Rakúska, Moravy a Poľska v Uhorsku priaznivé podmienky na existenciu. Do tohto obdobia sťahovania Židov na naše územie spadá aj prvá písomná zmienka o Židoch v Alekšinciach, doložených už v daňovom súpise z roku 1752. Konkrétne sa spomína mäsiar Izák ako aj dvaja *latores* (výrobcovia) Mojžiš a ďalší Izák.² V ďalšom období však neprišlo k rozvoju tunajšej komunity, pretože v štatistickom súpise osídlených

¹ *Mons Iudaeorum* čiže Židovský vrch, ktorý ležal na dnešných Párovciach sa spomína v jednej z najstarších zachovaných listín z roku 1113. MARSINA, Richard: *Codex diplomaticus nec non epistolaris Slavaciae I.* Bratislava: SAV, 1971, s. 67, č. 69.

² *Daňový súpis z roku 1752.* (Rok 1752 Daňový súpis Nitrianska župa, okres Nitra, s. 758-763. Uložený v ŠA Ivanka pri Nitre). HUNKA, Ján: *Alekšince počas novoveku.* In *Alekšince 1156-1996.* Alekšince: OcÚ, 1996, s. 24.

lokalít Nitrianskej župy z rokov 1778-1779 sa spomínajú iba tu žijúci rímskokatolíci.³ V roku 1783 vstúpil do platnosti Tolerančný patent Jozefa II. pre Židov, ktorým im bol sprístupnený takmer celý obchod a remeslá, no na druhej strane si museli ponemčiť mená a mohli mať školy iba s vyučovacím jazykom nemeckým, pričom v roku 1788 prvýkrát rukovali do armády. Neprítomnosť Židov v našej obci však nemala dlhé trvanie, už v roku 1828 sa spomínajú v daňovom súpise menovite Židia Martin Kvitt, Jacob Veisz, Jacob Löbisch, Moys Veiner, Martin Diamant, Issaac Kvitt, Herschl Neumann a Salom Kvitt. Spomínaný súpis nepostihuje rodinných príslušníkov (starých ľudí, deti, manželky), takže celkový počet osôb tejto komunity bol rádovo vyšší. Ich presný počet poznáme z ďalšieho súpisu z roku 1836, podľa ktorého bolo v obci 98 Židov a 472 katolíkov. Vyznávači judaizmu tak tvorili viac ako 1/5 obyvateľov našej obce. Tento pomer sa zásadne nemenil ani v ďalších rokoch.⁴ V revolučnom roku 1848 bol zaznamenaný aj následkom cholery dramatický úbytok obyvateľstva, pričom Židov bolo zaznamenaných iba 45.⁵ Ďalšia vlna epidémií sa medzi rokmi 1851-1854 výraznejšie nepodpísala pod početnosť židovskej populácie, keď je dokonca zaznamenaný prírastok na 48 osôb. Pozitívny trend posilňovania miestnej populácie pokračoval aj v 60. a 70 rokoch 19. storočia, pričom v rokoch 1873-1875 bolo úradne zaevidovaných 74 Židov oproti 485 katolíkov a jednému evanjelikovi. Tieto počty sa nemenili až do 90. rokov 19. storočia. Od roku 1894 sa počet občanov židovského vierovyznania neustále znižoval až k číslu 56 osôb v roku 1917.⁶ V tomto období však tunajšie židovské rodiny, predovšetkým Deutelbaumovci, získali pôdu a majetky pôvodne patriace pôvodne tunajším zemanom. Po návrate vojakov z frontov prvej svetovej vojny vypukli, podobne ako v mnohých oblastiach dnešného Slovenska, násilností voči Židom. Tí navyše boli do veľkej miery maďarizovaní a vznik Československej republiky priali s nevôľou.⁷ Možno aj v dôsledku týchto pomerov sa rozhodli 24. apríla 1919 opustiť Alekšince s dovoľením úradov novovzniknutej Republiky československej utečenci z Haliče - Hersch a Chaja Herrovci, Chain Isak Fried a Kata Keigzeková, ktorí tu žili predošlé tri roky.⁸

³ *Visitatio svpremi comitis Y. Comitatus Nitriensis Anno MDCCLXXVIII-MDCCLXXIX*, č. 99. Uložené v Univerzitnej knižnici v Bratislave, signatúra MS 1000. HUNKA, Ján: Alekšince počas novoveku. In *Alekšince 1156-1996*. Alekšince: OcÚ, 1996, s. 27.

⁴ V roku 1841 žilo v Alekšinciach 525 katolíkov a 124 židov, v roku 1845 už 545 katolíkov a 120 židov. HUNKA, Ján: Alekšince počas novoveku. In *Alekšince 1156-1996*. Alekšince: OcÚ, 1996, s. 27-28.

⁵ Podobne aj v roku 1851 je v našej obci zaznamenaných 51 Židov.

⁶ HUNKA, Ján: Alekšince počas novoveku. In *Alekšince 1156-1996*. Alekšince: OcÚ, 1996, s. 27.

⁷ Toto správanie bolo dané viacerými faktormi zasluhujúcimi si širšiu analýzu. Židia na sklonku existencie Rakúsko-Uhorska držali na slovenskom vidieku vo svojich rukách, krčmy a maloobchod. Vojnový nedostatok a poskytovanie pôžičiek na úrok či úžeru vyvolávali hnev obyvateľstva, rovnako ako pochopiteľné sympatizovanie drvivej väčšiny Židov s uhorskou vládnucou mocou.

⁸ 24 Spisy Župy Nitra, signatúra ŽN I. prez. 1919/286. Uložené v ŠOBA Ivanka pri Nitre. HUNKA, Ján:

Po upokojení situácie prebehli prvé riadne slobodné voľby do obecných orgánov, pričom miestna komunita bola taká silná, že spomedzi 18 zástupcov mala jedného aj Židovská strana⁹. Aj po pozemkovej reforme začiatkom 20. rokov 20. storočia patrili Deutelbaumovci k najväčším veľkostatkárom v Alekšinciach. V období prvej Československej republiky panovali priaznivé podmienky pre rozvoj židovskej náboženskej obce. Alekšinskí Židia mohli ťažiť z blízkosti silného centra židovstva - Nitry, v ktorej v tom období pôsobil ako vrchný rabín Moše Schweiger - popredná osobnosť liberálneho židovstva, či významný maliar Max Schurman.¹⁰

V zlomovom období druhej polovice 30. rokov sa opätovne zvýšilo napätie medzi slovenským obyvateľstvom a občanmi židovskej príslušnosti. Nestalo sa tak iba pod tlakom rastúcich antisemitských nálad spoločnosti spôsobených aj vplyvom nacistického Nemecka, ale aj kvôli podpore väčšiny Židov (z politických a predovšetkým hospodárskych dôvodov) ideí čechoslovakizmu. To sa prejavilo aj ich podporou Homolovho puču v zlomovom marci 1939.¹¹ V spomenutom roku sa začínajú prejavovať zárodky budúcich reštrikcií voči tejto menšine. V októbri 1939 predal Jozef Deutelbaum časť svojho veľkostatku. Nitrianskemu biskupstvu, ktoré ho vzalo do svojej správy. Podľa súpisu z roku 1940 bolo v našej obci ešte 34 Židov¹², ktorí mali i vlastnú modlitebňu ležiacu severne od potoka Andač, oproti dnešnej predajni potravín Jednota.¹³ Po prijatí arizačných zákonov videli mnohí jednotlivci možnosť privlastnenia si židovského majetku. Treba však pripomenúť, že podľa databázy Ústavu pamäti národa (ÚPN) žiaden podnik arizovaný v našej obci nebol.¹⁴ O to viac bol využitý ďalší nástroj "vyrad'ovania Židov z hospodárskeho a sociálneho života" pomocou likvidácie podnikov židovských majiteľov. Podľa databázy ÚPN bola takto zlikvidovaná tehelňa Jozef Deutelbauma, kramárstvo a obchod s pálenými liehovými nápojmi v zatvorených fľašiach, ako aj obchod s mäsom, slaninou a bravčovou masťou Ignáca Schlüsslera a nakoniec obchod s miešaným tovarom Malviny Kolkerovej.¹⁵ V tom čase sa napriek neistým politicko-

Alekšince počas novoveku. In *Alekšince 1156-1996*. Alekšince: OcÚ, 1996, s. 34.

⁹ *Pamätná kniha Alekšinciev 1937 – 1949*, s. 21. Židovská strana používame súhrnný názov pre rôzne formy sionistického hnutia v 1. ČSR. Sionistické strany počas tohto obdobia prechádzali cyklickými fázami zjednocovania a trieštenia.

¹⁰ PAŽITNÝ, Anton: *Významné osobnosti Nitry*. Nitra: Mestský úrad, 1998.

¹¹ Samozrejme túto podporu nemožno paušalizovať, mnohí boli v súboji medzi čechoslovakistami a zástancami autonómie/samostatného Slovenska neutrálni. *Pamätná kniha obce Alekšince*. rok 1939, s. 40-41.

¹² BULLOVÁ, Jana: Alekšince od roku 1918 až po súčasnosť. In *Alekšince 1156-1996*. Alekšince: OcÚ, 1996, s. 55.

¹³ Spomienky pamätníka Františka Lipku, zapísané 3. 1. 2015.

¹⁴ *Arizácie podnikov Židov*. Dostupné na internete: <http://www.upn.gov.sk/arizacie>. [cit. dňa 6.1. 2016].

¹⁵ Likvidácia podniku spočívala v "zaistení" hnutelného majetku pôvodného vlastníka, jeho súpise, ocenení a speňažení v tzv. likvidačnej lehote. Pôvodný majiteľ bol zbavený možnosti podnikateľ, ako aj podniku samotného

spoločenským pomerom, spôsobeným tlakom nemeckej Tretej ríše na Slovenskú republiku vo veci riešenia „židovskej otázky“, podarilo uskutočniť nevšedné podujatie. V máji 1940 prišli do našej obce desiat Židia, ktorých ubytoval Kapelmann Schlüssler. Tí sa zamestnali ako poľnohospodárski robotníci u veľkostatkára Maxa Deutelbauma a u zámožného roľníka Adolfa Wohlsteina. Podľa výpovede Jonáša Branda boli všetci poslaní do Alekšinc na poľnohospodárske práce Židovským sionistickým zväzom z Bratislavy. Za svoju prácu nedostávali mzdu, iba stravu, ubytovanie a ošatenie. Po nadobudnutí praxe odcestovali do Palestíny budovať novú židovskú domovinu.¹⁶

V roku 1942 sa priostřili reštrikcie voči židovským spoluobčanom, ktorí mali zakázané bývať bezplatne vo svojich bývalých domoch, ktorých vlastníctvo prešlo do rúk Slovenskej republiky, t. j. domy po Maxovi Deutelbaumovi a Kapelmannovi Schlüsslerovi. Ku každej pôvodne židovskými nehnuteľnosti bol ustanovený správca. O rok neskôr boli obci pridelené židovské pozemky a domy, ktoré obec odkúpila za takmer 20 000 Ks. (dom + pozemok). Keďže obec nemala žiaden majetok, pridelené židovské nehnuteľnosti nevyhnutne potrebovala pre vlastné účely.¹⁷ V tom čase boli na ich hospodárstva štátom dosadení dočasní dozorcovia.¹⁸

<i>Poľnohospodárska nehnuteľnosť</i>	<i>Veľkosť v ha</i>	<i>Dočasný dozorca</i>
Deutelbaum Jozef a Ľudovít - Alekšince	400 ha ornej pôdy, 10 ha lesa, 5 ha lúk, 3 ha pasienkov	Matej Zaťko
Deutelbaum Maximilán - Alekšince	44,5 ha ornej pôdy, 4,5 ha lúk	Jozef Mišovič
Quitt Viliam – Lietavská Lúčka (nájomcom bol Adolf Wohlstein)	21,5 ha ornej pôdy, 6,5 ha lúky	Ján Samotný

Treba však zdôrazniť, že napriek všetkému bol veľký rozdiel medzi oficiálnou štátnou politikou a prístupom obyvateľov a predstaviteľov obce k židovským občanom.¹⁹ Spomínaný

bez kompenzácie. *Likvidácie podnikov Židov (1941-1942)*. Dostupné na internete: <http://www.upn.gov.sk/likvidacie>. [cit. dňa 6.1. 2016].

¹⁶ BULLOVÁ, Jana: Alekšince od roku 1918 až po súčasnosť. In *Alekšince 1156-1996*. Alekšince: OcÚ, 1996, s. 59.

¹⁷ BULLOVÁ, Jana: Alekšince od roku 1918 až po súčasnosť. *Alekšince 1156-1996*, s. 59.

¹⁸ ŠA BA, pob. TT, f. Obvodný notársky úrad v Rišňovciach 1894 – 1945 /1950/, škat. 1, č. 190 prez. Cit. In: GAREK, Martin: *Hospodárstvo v Alekšinciach*. rukopis.

¹⁹ Napríklad vo februári 1942 vládny komisár (starosta) schválil zvýšenie odmeny Maximiliánovi Deutelbaumovi za chov dvoch plemenných býkov zo sumy 4 500 Ks na sumu 6 000 Ks, „vzhľadom na to, že za dnešných mimoriadnych pomerov všetka krma veľmi zdražila“. Zároveň komisár nariadil, aby sa Deutelbaumovi

rok 1942 bol pre 25 zostávajúcich alekšinských Židov osudový, keďže ešte do jesene toho roku boli odsunutí buď do táborov v Seredi a Novákoch alebo v horšom prípade priamo do koncentračných táborov v Poľsku.²⁰ Z bývalej židovskej modlitebne sa načas stala klubovňa Hlinkovej gardy, neskôr pekáreň p. Habiňáka. Dnes sú na jej mieste postavené rodinné domy. Osudy alekšinských Židov sú neznáme, no po vojne sa žiaden z nich už do obce nevrátil. Ak aj niektorí prežili holokaust, tak zrejme odišli do svojej novej domoviny - Palestíny. Jedinou súčasnou pamiatkou na ich niekdajšiu prítomnosť v obci je do veľkej miery zničený a zarastený židovský cintorín, ležiaci pri ceste z Alekšíniec do Lukáčoviec.

NAPÍSAĽI O NÁS

Alekšince, poprípade občania našej obce pomerne často vystupujú predovšetkým v regionálnych printových médiách, predovšetkým MY Nitrianskych Novinách. Občas však sa správa o našej obci a jej občanoch vyskytne aj v celoštátnych periodikách. Odmysliac správy bulvárneho charakteru sme vybrali článok o našom občanovi Jurajovi Krumpálovi, ktorý je jediným umelcom, ktorý sa venuje tvorbe portrétov miešaním kávy a cukru. Článok vyšiel v denníku Nový Čas 13. apríla 2015 na s. 7.

Juraj Krumpál drží obraz namaľovaný akrylovými farbami, na stene visí Whitney Houston z kávy a cukru.

Vysypal kávu s cukrom, stvoril Whitney!

Netradičný umelec si trúfa aj na lady Dianu

Autor: juhi Foto: autor, archív jk

ALEKŠINCE - Do vytvárania netradičných obrazov sa pustil Juraj Krumpál (43) z Alekšíniec (okr. Nitra). Pri tvorbe používa mletú kávu a cukor a z tých následne čaruje portréty známych ľudí, ktorí zomreli tragickou smrťou. Podľa Juraja je jediným umelcom, ktorý sa tejto netradičnej technike venuje.

Do sveta malieb ho našartovala tvorba grafitov umelca Banksyho počas jeho pobytu v Anglicku. „Je to môj najväčší vzor. Hoci jeho meno nikto nepozná, jeho diela sa predávajú za desaťtisíce eur,“ prezradil J. Krumpál, ktorý začínal s jednoduchými akrylovými maľbami. „Postupne som začal cítiť, že mi štetec nestačí, ale že potrebujem robiť niečo samotnými rukami. Najviac ma fascinujú ľudské tváre, emócie na rôzne výrazy v nich,“ priznal sa netradičný umelec, ktorý si materiál starostlivo vyberá. „Snažím sa prísť na to, aké kávy a cukry sa na moju tvorbu hodia. Záleží nielen na odtieni, ale i na hrúbke zrna, preto stále testujem najvhodnejšie druhy.“ Ako ho

vorí, na internete skúšal objaviť niekoho, kto by robil obrazy rovnakou metódou, nikoho podobného však nenašiel. „Jeden Talian tvorí celými zrnkami kávy,“ konštatoval J. Krumpál. Prvým Jurajovým dielom bola Whitney Houston, teraz sa pustil do princeznej Diany. „Odhadujem, že ju budem robiť asi 30 hodín a použijem na to tri odtiene kávy a štyri odtiene cukru. Tie nanášam na tapetovací lep a napokon to celé zatriem priesvitným lakom,“ priblížil postup prác Krumpál, dúfajúc, že sa raz svojou netradičnou tvorbou dokáže uživiť.

Ďalším obrazom z kávy a cukru bude princezná Diana.

doplatil rozdiel sumy aj za rok 1941, keď odsúhlasil toto zvýšenie, ale bývalý vedúci notár to nezapísal (od 15. novembra 1941 bol vedúcim notárom Ján Radošínsky). ŠA BA, pob. TT, f. Obvodný notársky úrad v Rišňovciach 1894 – 1945 /1950/, kniha č. 10, Zápisnica napísaná dňa 28. februára 1942 v Alekšinciach v zasadaní vlád. komisára obce Alekšince. Cit. In: GAREK, Martin: *Hospodárstvo v Alekšinciach*. rukopis.

²⁰ *Súpis Židov z roku 1942*. Dostupné na internete: <http://www.upn.gov.sk/supis-zidov/zoznam-obci.php?okres=213> [cit. dňa 6.1. 2016].